

Öğretmenlerin Sınıf İçi Tutumlarının Öğrencilerin Ders Başarısına Etkisine Yönelik Öğretmen Görüşleri*

Teacher Opinions On The Effect of Teachers' In Class Attitudes On Students' Course Success

ÖZET

Öğretim faaliyetlerinde öğretmenlerin sınıf içi tutumları önemli bir yere sahiptir. Öğretmenler sınıflarının liderleri konumunda olduklarından bir koro şefi gibi derslerinin ahenk içerisinde işlenmesini sağlayarak, öğrencilerinin derslere katılımlarını ve bunun sonucu olarak ders başarılarını arttırabilirler. Çeşitli yöntem ve teknikleri kullanarak öğrencilerin seviyelerine ve gelişim düzeylerine uygun etkinlikler yapabilirler. Yapılan bu çalışmada öğretmenlerin sınıf içi tutumlarının, öğretmen görüşlerine göre öğrencilerin ders başarısına etkisini detaylı bir biçimde ortaya koymak amaçlanmıştır. İlgili araştırma nitel bir araştırma deseni olan olgubilim deseni kullanılarak yapılmıştır. Araştırmaya ait çalışma grubu, kolay ulaşılabilir örneklem kullanılarak seçilmiştir. Çalışma grubu, 2022-2023 eğitim ve öğretim yılında Millî Eğitim Bakanlığına bağlı çeşitli kademelerdeki okullarda görev yapan 10 öğretmenden oluşturulmuştur. Toplanan verilerin analizi betimsel bir bakış açısı kullanılarak yapılmıştır. Yapılan analizlerden ulaşılan öğretmen görüşlerine göre öğrencilerin ders başarılarını sınıf ortamı, öğrencilerin ilgisini çekme, öğrencilerin hazırbulunuşlukları, öğretmenlerin kendilerini geliştirmeleri, öğrencilere değer verme, otoriter tutum sergileme gibi faktörlerin etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmacı veri analizinden elde ettiği bulgular ışığında öğretmenlere, öğrencilerin ders başarılarını arttırmaları için güvenli, sevecen ve demokratik bir sınıf ortamı oluşturmaları; ders etkinliklerini öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve bireysel farklılıklarını göz önünde bulundurarak hazırlamaları; zamanın ruhuna uygun olacak şekilde kendilerini geliştirmeleri gibi öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Başarı, ders başarısı, sınıf içi tutum, öğretmen görüşleri

ABSTRACT

In-class attitudes of teachers have an important place in teaching activities. Since teachers are the leaders of their classes, they can increase the participation of their students in the lessons and, as a result, their success by ensuring that their lessons are taught in harmony, like a choir conductor. By using various methods and techniques, they can carry out activities suitable for the level and developmental level of the students. In this study, it was aimed to reveal the effect of teachers' in-class attitudes on the success of the students according to the opinions of the teachers in detail. The related research was conducted using the phenomenology design, which is a qualitative research design. The study group of the research was selected using an easily accessible sample. The working group consisted of 10 teachers working in schools at various levels under the Ministry of National Education in the 2022-2023 academic year. The analysis of the collected data was made using a descriptive point of view. According to the opinions of the teachers obtained from the analyzes made, it was concluded that the factors such as classroom environment, attracting the attention of the students, readiness of the students, self-development of the teachers, valuing the students, and displaying an authoritarian attitude affect the students' success in the course. In the light of the findings obtained from the researcher's data analysis, it is recommended that teachers create a safe, caring and democratic classroom environment in order to increase students' academic success; preparing lesson activities by considering students' interests, needs and individual differences; Suggestions such as improving themselves in accordance with the spirit of the time were presented.

Keywords: Success, course success, classroom attitude, teacher opinions

GİRİŞ

Eğitim, bireylerin yaşantıları sonucu davranışlarında istenilen yönde değişim gerçekleştirme sürecidir (Demirel, 2002). Eğitim, bireylerin hayatlarına istenildiği şekilde devamlı olarak davranış kazandırılabilen süreçlerin tümüdür (Ertürk, 1979). Öğretim ise belirli bir bilgi alanını öğrencilere kazandırma, öğrenciyi kılavuzlamaya yardımcı olma etkinlikleridir (Büyükkaragöz ve Çivi, 1997). Hem eğitim hem de öğretim etkinliklerinin koordinasyonun sağlanması ve etkin bir biçimde yürütülmesi öğretmenlerin sorumluluğundadır.

Kişinin bir gruba, olaya, duruma karşı olan bireysel seçimlerine etki eden içsel durum tutumdur (Senemoğlu, 2011). Öğretmenler, öğrenciler için yol gösterici birer rehberdir. Öğretmenlerin ilgi ve tutumları, uyguladıkları yöntem ve teknikler ile yönetim becerileri öğrenci başarısını ve öğretimi doğrudan etkiler (Erden, 2021). Öğrencilerin ders başarısını etkileyen en önemli faktör, öğretmenlerin sınıf içi tutum ve davranışlarıdır (Özdaş, 2019). Öğretmenlerin çalıştıkları okula ve öğrencilerine yönelik tutumları öğrencilerin ders başarısına etki etmektedir. Öğretmenlerin okul

Mehmet Sürmelioglu¹
Ahmet Üstün²

How to Cite This Article

Sürmelioglu, M. & Üstün, A. (2023). "Öğretmenlerin Sınıf İçi Tutumlarının Öğrencilerin Ders Başarısına Etkisine Yönelik Öğretmen Görüşleri", *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 9(70):3843-3850. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/JOSH.AS.72970>

Arrival: 11 August 2023

Published: 30 November 2023

International Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

This journal is an open access, peer-reviewed international journal.

¹ Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi, Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Amasya, Türkiye

² Prof. Dr., Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Amasya, Türkiye

ve öğrencilerine karşı olumlu tutumu öğrencileri başarılı olmaya teşvik ederken, olumsuz tutumları öğrencilerin başarısı olmasına neden olabilmektedir. Öğretmenler, sınıf içi etkinlikleri içten gelerek hazırlamalı ve uygulamada bunu öğrencilerine hissettirerek onlara rol model olmalıdırlar (Küçükahmet, 2017). Öğretmenler öğrencilerinden istedikleri davranışları öncelikle kendileri sergilerlerse, öğrencilerin öğretmenlerine ve derse karşı tutumları olumlu biçimde etkilenecek ve ders başarılarında artış yaşamalarına yardımcı olacaktır. Şahin'e (2011) göre öğretmen her koşulda öğrencilerini iyi tanımalı, onları sevmeli ve bu duygusunu onlara içtenlikle hissettirmelidir. Ayrıca öğretmen bilgiyi aktarıcı bir rolde olmaktan ziyade bilgiye ulaştırıcı bir rolde olmalıdır.

Öğretmenler, öğrencilerin ders başarılarını arttırmak için olumlu bir sınıf iklimi oluşturarak işe başlamalıdırlar. Eğitimin bireye kazandırmayı amaçladığı davranışlar, okul içerisinde sınıf ortamında kazandırılmaya çalışılır. (Başar, 2011). Sınıf içi uygulanacak kuralların öğrencilerle birlikte belirlenmesi, kuralların işlevsel olması açısından önemlidir. Öğretmenlerin uygun zamanlarda çeşitli pekiştiriciler kullanması öğrencilerin derslerine motive olmalarına katkı sağlarken, pekiştiricilerin sık sık kullanılması olumlu etkilerini azaltabilir. Sınıf yönetiminin etkili olması, sınıf içi kuralların sene başında öğretmen ve öğrenci tarafından birlikte belirlenmesine bağlıdır. Kuralların birlikte oluşturulması öğrencilerin kurallara uyum sağlamalarını kolaylaştırır (Gündüz ve Can, 2013). Sınıf içerisinde öğretim sürecini etkileyen faktörlerden en önemlisi öğretmendir (Şevik, 2014). Öğretmen sınıf içi tutumuyla öğrenciyi etkisi altına almaktadır. Öğretmen öğrenciye ailesinden ve yakın çevresinden daha fazla etkide bulunabilir. Etkili öğretmenin öğrenci üzerindeki etkileri de daha kapsamlıdır (Başaran, 2008). Öğrencilere dair sürekli yüksek beklenti içerisinde olmak öğrencilerin hem bilişsel hem de duyuşsal yetilerini olumsuz yönde etkiler. Bir süre sonra da öğrenciler kendilerini yetersiz ve değersiz hissederler. Bu durum ders başarılarının düşmesini beraberinde getirecektir.

Sınıf yönetimi ve ilkelerini etkin kullanmak, yapılan etkinliklerin amacına ulaşmasını destekler. Yeterli bir sınıf yönetim becerisine sahip öğretmen, sınıf içerisinde oluşması muhtemel birçok problemi engeller. Bu sayede hem kendini hem sınıftaki öğrencilerini bağımsız kılar (Aydın, 2004). Öğretmenler sınıf yönetiminde tepkisel ve önlemsel yaklaşımlar yerine gelişimsel bakış açısını benimsemelidirler. Ders içi etkinlikler uygulanırken öğrencilerin yaş ve gelişim dönemi özellikleri ile bireysel farklılıkları dikkate alınmalıdır. Her öğrencinin aynı nitelikte ve düzeyde öğrenemeyeceği açıktır. Aksi takdirde bireysel farklılıklar göz ardı edilmiş olacaktır. Çünkü her öğrencinin ayrı bir öğrenme stili ve hazır bulunuşluk düzeyi vardır. Öğretmenler derslerinde öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerine uygun etkinlikler yapmalıdır. Öğrencilerin düzeylerine uygun görev ve sorumluluk vermek hem öğrencilerin hedef kazanımlara ulaşmalarını kolaylaştıracak hem de disiplin sorunlarını en aza indirerek öğrencilerin ders başarılarının artmasını sağlayacaktır (Aktepe, 2005).

Öğretmenlerin sınıfta etkili iletişim becerilerini kullanması ve geliştirmesi olumlu bir sınıf ortamı oluşturmalarına destek olur. Öğrenciler sevdikleri öğretmeni rol model alırlar ve onun derslerini titizlikle takip ederek daha başarılı olabilirler. Öğretmenler sadece alan bilgileriyle değil davranışları ile de öğrencilere örnek olmalı, öğrencilerin olumlu tutumlar kazanmalarına ve etkili iletişim becerilerini geliştirmelerine katkıda bulunmalıdır. Öğretmenler iletişim becerileri ile öğrencileri motive etmeli ve öğrencilerin derse katılımlarını arttırmalıdır. Öğrenciler sevdikleri öğretmenlerin derslerini de sevmektedir (Gurbetoğlu ve Tomakin, 2011). Sınıf içerisinde öğretmenlerin dikkat etmesi gereken husulardan biri de kullandıkları dildir. Öğrenciyi eleştiren sen dili yerine ben dili kullanmak daha etkilidir. Sürekli sen dili kullanan bir öğretmen bir süre sonra öğrenciyi kaybeder. Ben dili kullanan öğretmen ise öğrenciyi ve başarıyı kazanır. Bu nedenle öğretmen yargılayan değil, anlayan ve anlaşılabilir olursa hem iletişim hem de öğrenci başarısı istenen düzeye gelecektir. Öğretmenlerin sınıf içerisinde demokratik bir ortam sağlamaları, öğrencileri ile etkili iletişim kurabilmelerini olanaklı kılmaktadır. Böylece sınıfta farklı ve yaratıcı fikirler ortaya çıkabilmekte ve öğrenciler tartışarak birbirlerinden öğrenme imkânı bulabilmektedirler (Duman vd., 2003; aktaran Bayram vd., 2018). Öğrencilere dair sürekli yüksek beklenti içerisinde olmak öğrencilerin hem bilişsel hem de duyuşsal yetilerini olumsuz yönde etkiler. Bir süre sonra da öğrenciler kendilerini yetersiz ve değersiz hissederler. Bu durum ders başarılarının düşmesini beraberinde getirecektir.

Öğretmenlerin sınıf etkinliklerini gerçekleştirirken gösterdikleri çabalar birçok nedene bağlı olarak sekteye uğrayabilmektedir. Sınıftaki birçok sorun gibi disiplin sorunlarının temel nedenlerinin araştırılması ve etkili çözümler sunulması derslerin verimli olması açısından önemlidir. Öğretmenler, çağdaş sınıf yönetim yaklaşımları kullanarak ve uygun öğrenme ortamları sağlayarak sınıf etkinliklerini daha etkili hale getirebilirler (Sirkeci, 2010).

Sınıf yönetiminin en etkili yönlerinden biri öğretmen tutum ve davranışlarıdır. Öğretmenin etkili olabilmesi sadece kuralları uygulaması değil aynı zamanda ne zaman ve hangi durumda uygulanmasının ne gibi etkilerinin olduğunu bilmesi gerekmektedir. Etkili öğretmen, planlamaya önem veren, yöntem teknikleri icra eden, etkili iletişim kurabilendir. Öğretmenlerin sınıfta etkili olmaları yapılacak çalışmaların gereğini yerine getirebilmeleridir. Etkililikten kasıt, nitelikten ziyade ortamdaki uygulamalardır. (Şahin, 2011). Öğretmenler, sınıf kurallarını öğrencilerle birlikte belirlerse daha etkili olabilirler. Kurallar, öncelikle öğretmenler tarafından yerine getirilerek

örnek durumlar sergilendikten sonra öğrencilere benimsetilmeye özen gösterilmesi önem arz etmektedir (Ağaoğlu, 2002).

Öğrenciler; öğretmenlerin sınıf içindeki iletişim kurma biçimi, giyim kuşam, hitap etme ve adil davranma gibi resmi programlarda yer almayan birçok kişiler arası davranış ve semboller bütününden etkilenir. Hatta bazen bu etki resmi programları bile geride bırakabilir. Açık olmayan, yazılı çizili olamayan bu program örtük programdır. (Tezcan 2003; Yüksel, 2002a, 2002b). Örneğin; öğrenciler öğretmenlerin derste uslu duran ve söz dinleyen öğrencilerine daha yüksek not verdikleri gibi bir beklentiye girebilmektedir. Örtük program, okuldaki resmi programların dışında, öğrencilerin bilinçli veya bilinçsiz olarak kazandıkları davranış ve kazanımlardır. Öğrenciler, yazılı olmayan bu programla sosyal beceriler ve toplumsallaşma sürecindeki kazanımları elde ederler (Yüksel, 2002a, 2004). Öğretmenlerin disiplin anlayışları, adaletli davranışları, sakal, bıyık bırakma ve giyimleri, taktıkları rozet ve semboller öğrencilerin tutumlarının üzerinde etkili olabilmektedir. Öğrenciler, öğretmenlerin bu ve benzeri resmi olmayan, kişilerarası ilişkilerden etkilendiği görülmektedir. Öğretmenler öğrencilerinin örtük yönlerinden etkileneceklerini dikkate alarak, onların yaşam becerileri kazanırken çağdaş ve bilimsel bakış açıları geliştirmelerini destekleyecek şekilde hareket etmelidirler.

Öğretmenler, öğrencilerinin öz yeterlik algılarını olumlu etkilemek için çaba gösterirlerse, öğrencilerin kendilerine olan inanç ve güvenleri artacak ve başarıya ulaşmaları kolaylaşacaktır. İş birlikli öğrenme ve probleme dayalı öğrenme gibi öğrenme yöntemleri kullanılarak öğrencilerin öz yeterlik algıları geliştirilebilir (Senemoğlu, 2012). Sonuç olarak kendini değerli hissedenden öğrenciler büyük ölçüde derslere karşı olumlu bir tavır takınacak ve ders başarıları artacaktır.

Çağdaş eğitim anlayışına göre öğretmenler öğreten değil, deneyimler yaşatanlardır. Öğretmenler hazır bilgiyi öğrencilere aktararak, öğrencileri sadece tekrar ve ezbere yöneltmiş olurlar. Öğretmenlerin öğretime karşı tutumu sadece bilgi aktarımı ve bilgi ezberi değil, bilgiyi zihinde yapılandırma ve önceki öğrenmeler üzerine inşa etme şeklinde olmalıdır. Öğretmenler buluş yolu stratejisini, araştırma incelemeyi, iş birlikli öğrenmeyi ve yapılandırmacı yaklaşımı benimseyen ve farklılaştırılmış öğretime başvuran olmalıdırlar (Köksal, 2016).

Öğretmenler gelişen teknolojiye bhaber olmamalı, derslerinde bilgi teknolojilerini ellerinden geldiğince kullanmaya özen göstermelidirler. Bilgi teknolojilerini etkin kullanan öğretmenler, günümüz bilgi toplumunda öğrencilerin çağdaş yaşam gereklerine uygun gelişimine katkıda bulunurlar. Öğretmenler internet tabanlı öğretimi kullanarak ister sınıf ortamında ister uzaktan eğitim ortamında öğretimi etkin hale getirebilirler (Akkoyunlu ve Kurbanoglu, 2003). Bu durum öğrencilerin derslere olan ilgilerini arttırarak, derslerde daha başarılı olmalarını sağlayabilir.

Öğretmenler; öğrencilere düşünmeyi, eleştirel gözle bakmayı, sorgulamayı, sevgiyi, paylaşmayı, demokratik tutum ve davranışları aşılayıp yaşam becerileri kazandırmalıdır. Bu beceriler öğrencilerin hem ders başarılarına katkıda bulunurken hem de hayatları boyu başarılı olmalarına da olanak sunar. Bundan dolayı öğretmenlerin görüşleri göz önüne alınarak öğretmenlerin sınıf içi tutumlarının öğrencilerin başarısına etkisinin inceleneceği bir araştırmanın ortaya konulması öğrencilerin ders başarısını olumlu yönde etkileyen öğretmen tutumlarını ortaya koymak ve mesleğe yeni başlayacak öğretmenlere ışık tutmak açısından önem arz etmektedir.

Yukarıda verilen bilgiler ışığında araştırmanın amacı, öğretmen görüşlerine göre öğretmenlerin sınıf içi tutumlarının öğrencilerin ders başarısına olan etkisini ortaya koymak ve görülen aksaklıklara çözüm yolları sunmaktır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Öğretmenlere göre, öğretmenlerin sınıf içi tutumları öğrencilerin ders başarısını nasıl etkilemektedir?
2. Öğretmenlere göre, öğrencilerin öğretmen kaynaklı ders başarısızlıklarının nedenleri nelerdir?
3. Öğretmenler, öğrencilerin ders başarılarını arttırmak için neler önermektedirler?

YÖNTEM

Bu bölüm içerisinde ilgili araştırmada kullanılacak yöntem, araştırma deseni, araştırmanın çalışma grubu, veri toplama araçları ile verilerin analizi gibi alt başlıklara yer verilmiştir.

Araştırmanın Yöntemi ve Deseni

İlgili araştırma Millî Eğitim Bakanlığına bağlı öğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin sınıf içi tutumlarının öğrencilerin ders başarısına etkisini belirlemek için nitel araştırma yöntemi kullanılarak yapılmıştır. Nitel araştırmalar, araştırmacıların bilgileri toplayarak yorumladıkları, araştırmanın katılımcıları ve katılımcılardan elde edilen bilgiler kadar, araştırmacılarında sürecin bir parçası oldukları açık ve esnek desenli araştırmalardır (Corbin ve

Strauss, 2015). Nitel araştırmalarda problem durumu doğal ortamında incelenerek bütünsel bir şekilde ortaya konur ve olgular kendilerine has bir biçimde değerlendirilir (Yıldırım, 1999).

Yapılan araştırmada olgubilim (fenomenolojik) araştırma deseni kullanılmıştır. Olgubilim, hayatta karşılaşılan ancak hakkında bilgi sahibi olunmayan ya da üstünde pek durulmayan olguları derinlemesine ele alan bir araştırma desenidir (Yıldırım ve şimşek, 2018). Bunun yanında olgubilim; insanların benzer deneyimleri nasıl algıladıkları ve bu algılara dayanarak yaptıkları çıkarımlarda buldukları ortak noktaları belirlemekle ilgilenir (Fraenkel ve Wallen, 2016). Olgubilim, genel olarak eğitime ilişkin konularda düşünme ile öğrenme tarzlarının açıklık getirilmeyen taraflarına cevap aramada kullanılabilecek bir desendir (Eklund-Myrskog,1996; akt. Kumandaş Öztürk, 2019).

Çalışma Grubu

İlgili araştırmanın çalışma grubu, Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı farklı derecelerdeki öğretim kurumlarında görev yapan 10 öğretemenden oluşturulmuştur. Örneklem, amaçlı örneklem tekniğiyle belirlenmiştir. Bu teknikte, araştırmacının amacına uygun ve bilgi bakımından zengin durumlar seçilerek, derin bir biçimde analizi yapılır. Araştırmacı seçilen durumlar açasından deneyimlerine dayanarak olay ve olguları anlamaya, aralarındaki ilişkileri bulmaya ve yorumlamaya çalışır (Büyüköztürk vd., 2023). Nitel araştırmalarda sıkça kullanılan bir teknik olup, araştırmacıların zaman ve maliyet açasından tasarruf etmelerini sağlar (Yıldırım ve şimşek, 2016). Araştırmaya katılan öğretemenler Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10 şeklinde kodlanmış olup, kimlikleri gizli tutulmuştur. Katılımcı öğretemenlere dair demografik özellikler aşağıdaki Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Özellikleri

Sıra	Cinsiyeti	Yaş	Mesleki Kıdem	Branşı	Eğitim Seviyesi
Ö1	Kadın	50	20	Matematik	Lisans
Ö2	Erkek	49	28	Felsefe	Yüksek Lisans
Ö3	Erkek	38	14	İlköğretim Matematik	Lisans
Ö4	Erkek	43	22	Sosyal Bilgiler	Lisans
Ö5	Kadın	40	10	Tarih	Yüksek Lisans
Ö6	Kadın	38	16	Türkçe	Lisans
Ö7	Kadın	46	23	İngilizce	Lisans
Ö8	Kadın	43	21	Fen Bilimleri	Lisans
Ö9	Erkek	29	5	Rehberlik	Lisans
Ö10	Erkek	48	23	Türk Dili ve Edebiyatı	Lisans

Tablo 1 incelendiğinde ilgili araştırmaya katılım sağlayan öğretemenlerin %50'si kadın ve diğer %50'si erkektir. Yaş aralığının 29-50 arasında olduğu görülmektedir. Katılımcı öğretemenlerin %20'si yüksek lisans, %80'i lisans mezunudur. Ayrıca mesleki deneyimleri 5 yıl ile 28 yıl arasında değişkenlik göstermekte olup branşları çeşitlilik göstermektedir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

İlgili araştırmada veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu yardımıyla elde edilmiştir. Bu formda görüşmeye ilişkin sorular, görüşme öncesinde hazırlanır. Araştırmacı görüşmenin akışına göre farklı alt sorular ekleyerek detaylı bilgiler elde edebilir. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği hem bir standardizasyona hem de esnekliğe sahip olması bakımından eğitim ile ilgili araştırmalara daha uygun bir tekniktir (Yıldırım ve şimşek, 2016). Teknik, katılımcılara kendilerini açıkça ifade etme imkânı sunduğundan, katılımcılardan daha detaylı ve derinlemesine bilgi elde edilir (Büyüköztürk vd., 2023). İlgili araştırmada kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formu araştırmacı tarafından hazırlanmış olup, formun amacına uygun olup olmadığı ve kullanılan dilin anlaşılabilirliği bir Türkçe öğretemeni, bir Türk Dili ve Edebiyatı öğretemeni ve bir Felsefe öğretemeni tarafından kontrol edilmiştir. Böylece formun son şekline karar verilerek, kullanıma uygun hale getirilmiştir. Yapılacak görüşmeler öncesi, katılımcılara ulaşılarak uygun oldukları zaman dilimleri ve görüşme mekanları belirlenmiştir. İlgili araştırmaya ilişkin bilgiler, katılımcı öğretemenlerle detaylı bir biçimde sunulmuştur. Katılımcı öğretemenler ile yapılan her görüşme 15-20 dakika civarında sürmüştür. Katılımcı öğretemenlerin izni dahilinde görüşmeler kayıt altına alınmış olup, elde edilen veriler bilgisayar kullanılarak yazıya dökülmüştür.

Yazıya dökülen veriler, önceden belirlenmiş temalara göre özetlenerek, betimsel analiz yardımıyla yorumlanmıştır. Bu analiz yönteminde veriler sade biçimde, ayrıntıya girilmeden, yüzeysel olarak analiz edilir (Ekiz, 2015). Betimsel analiznin amacı; kişisel bakış açılarını detaylı olarak anlamak değil, katılımcıların araştırılan olaya yönelik genel bakış açılarını ortaya koymaktır. Doğrudan alıntılama sıkça kullanılır. Buradaki amaç, yapılan betimlemelere zenginlik katmak ve katılımcı görüşlerini etkin biçimde ortaya koymaktır (Batdı, 2021). Verilerin analizi yapılırken, katılımcı öğretemenlerin gerçek isimleri yerine Ö1, Ö2, Ö3, ... şeklinde kodlar kullanılmıştır. Elde edilen veriler tablolara dökülmüş ve detaylıca yorumları yapılmıştır.

BULGULAR

Bu bölüm içerisinde öğretmen görüşlerine göre öğretmenlerin sınıf içi tutumlarının öğrencilerin ders başarısına olan etkisini ortaya koymak ve görülen aksaklıklara çözüm yolları sunmak ile ilgili bulgulara değinilmiştir.

İlgili araştırmanın ilk sorusu “Öğretmenlere göre, öğretmenlerin sınıf içi tutumları öğrencilerin ders başarılarını nasıl etkilemektedir?” şeklindedir. Verilerin analizi yapıldığında, katılımcı öğretmenler, öğretmenlerin sınıf içi tutumlarının öğrencilerin ders başarısına etkilerini 1. Sınıf ortamı, 2. İlgi çekme, 3. Hazırbulunuşluk olarak belirtmişlerdir. Katılımcı öğretmenlerin ilgili araştırma sorusuna yanıtları Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2: Katılımcıların Öğretmenlerin Sınıf İçi Tutumlarının Öğrencilerin Başarısına Etkisine Dair Görüşleri

Sıra	Kod	f	%	Örnek cümle
1	Sınıf ortamı	5	50	“Öğretmeni seven öğrenci önündeki birçok engeli aşmış olur. Bunun için öğretmen sınıfa güler yüzlü, samimi girmeli, kurallarını baştan anlatmalı ve sınıf ortamını eğitime hazır hale getirmelidir.” (Ö10)
2	İlgi çekme	3	30	“Öğretmenlerin derse başlamadan anlatılacak konuya ilgi çekmek için sorular sorması, öğrencilerin derse katılım için cesaretlendirilmesi vb. tutumlar öğrencilerin motivasyon ve gayretlerini olumlu yönde etkilemektedir.” (Ö9)
3	Hazırbulunuşluk	2	20	“Öğrencilerin öğrenme düzeylerine ve hazırbulunuşluklarına göre öğretmenin derisi anlatması, örnek çeşitlerini dersin konusuna göre bol bol tekrar edilmesi gerektiğini düşünüyorum.” (Ö1)
Toplam		10	100	

Tablo 2’ye göre katılımcıların, öğretmenlerin sınıf içi tutumlarının öğrencilerin ders başarısına etkisine dair görüşlerinin %50’sini sınıf ortamı, %30’unu ilgi çekme, %20’sini hazırbulunuşluk oluşturmaktadır.

İlgili araştırmanın ikinci sorusu “Öğretmenlere göre, öğrencilerin öğretmen kaynaklı ders başarısızlıklarının nedenleri nelerdir?” şeklindedir. Verilerin analizi yapıldığında katılımcı öğretmenler; öğrencilerin öğretmen kaynaklı ders başarısızlıklarına ilişkin görüşlerini 1. Kendini geliştirme 2. Değer verme/sevme, 3. Otoriter/baskıcı tutum olarak belirtmişlerdir. Katılımcı öğretmenlerin araştırma sorusuna verdikleri yanıtlar Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3: Katılımcıların Öğrencilerin Öğretmen Kaynaklı Ders Başarısızlıklarına Dair Görüşleri

Sıra	Kod	f	%	Örnek cümle
1	Kendini geliştirme	6	46	“Öğretmenlerin zaman içerisinde kendilerini geliştirmemesinden kaynaklı çağa uyum sağlayamamaları bunun en basit örneğidir.” (Ö3)
2	Değer verme/sevme	4	31	“Derse ilgisi olan öğrenci, öğretmeni tarafından değersiz hissettirilirse ilgisini kaybeder. Bu yüzden öğretmen öğrenciye ilgi gösterdiğini hissettirmelidir.” (Ö6)
3	Otoriter/baskıcı tutum	3	23	“Sınıf içerisinde baskıcı bir tutum sergileyen öğretmen öğrencilerde korku iklimi yaratmaktadır.” (Ö8)
Toplam		13	100	

Tablo 3’e göre katılımcıların, öğrencilerin öğretmen kaynaklı ders başarısızlıklarına dair görüşlerinin %46’sını kendini geliştirme, %31’ini değer verme/sevme, %21’ini otoriter/baskıcı tutum oluşturmaktadır.

İlgili araştırmanın üçüncü ve son sorusu “Öğretmenler, öğrencilerin ders başarılarını arttırmak için neler önermektedirler?” şeklindedir. Veriler analiz edildiğinde katılımcı öğretmenler, öğrencilerin ders başarılarını arttırmalarına ilişkin önerilerini 1. Aktif katılım çalışma, 2. Planlı/etkili çalışma, 3. Kitap okuma olarak belirtmişlerdir. Katılımcı öğretmenlerin araştırma sorusuna verdikleri yanıtlar Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4: Katılımcıların Öğrencilerin Ders Başarılarını Arttırma Önerilerine Dair Görüşleri

Sıra	Kod	f	%	Örnek cümle
1	Aktif katılım	4	40	“Derslere aktif katılım sağlayarak, kazanımı sınıf içerisinde kavramalıdır.” (Ö4)
2	Planlı/etkili çalışma	3	30	“Öğrencilerin planlı ve programlı ders çalışması teşvik edilmelidir.” (Ö9)
3	Kitap okuma	3	30	“Bütün dersler için okuduğunu anlama son derece önemli olduğu için bol bol kitap okumaları önerilmektedir.” (Ö8)
Toplam		10	100	

Tablo 4’e göre katılımcıların, öğrencilerin ders başarılarını arttırma önerilerine dair görüşlerinin %40’ını aktif katılım, %30’unu planlı/etkili çalışma, %30’unu kitap okuma, oluşturmaktadır.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma, öğretmenlerin sınıf içi tutumlarının öğrencilerin ders başarılarına etkisini detaylı bir biçimde ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Öğretmenlerin, öğrenci başarılarına yönelik bir öz değerlendirme yapmalarının araştırma konusunu daha açık hale getirebileceği düşüncesinden hareketle, öğretmenlerden yarı yapılandırılmış görüşme formu yardımıyla bilgi toplanmıştır.

İlgili çalışmada oluşturulan araştırma sorularına yanıtlar aranmıştır. Katılımcı öğretmenlerle yapılan görüşmelerde elde edilen bulgulara göre, öğretmenlerin sınıf içindeki tutumlarının öğrencilerin ders başarılarına etkilerini 1. Sınıf ortamı, 2. İlgi çekme, 3. Hazırbulunuşluk olarak sıralamışlardır. Bu bulgulara göre öğretmenler olumlu bir sınıf iklimi oluşturmanın, derse başlamadan önce öğrencilerin derse ilgilerini çekmenin ve dersleri öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyleri dikkate alınarak seviyelerine uygun biçimde işlemenin öğrencilerin ders başarılarına olumlu katkıda bulunacağını ifade etmektedirler. Erden'e (2021) göre öğretmenlerin sınıf içi tutum ve davranışlarının öğrencilerin ders başarısına etkisi genel olarak kabul gören bir durumdur. Öğretmenler, öğrencilere yol gösterici birer rehber konumundadırlar. Öğretmenlerin öğrencilere yönelik ilgi ve tutumları öğrenci başarısını ve öğretimi etkiler. Başar'a (2011) göre öğretmenlerin, etkili sınıf yönetimi tekniklerini kullanmaları öğrencilerin ders başarısına olumlu katkılar sunar. Bu araştırmalarda elde edilen bulgular, ilgili araştırmanın bulgularıyla benzerlik göstermektedir.

Katılımcı öğretmenlere göre, öğrencilerin öğretmen kaynaklı ders başarısızlıklarının nedenlerini 1. Kendini geliştirme, 2. Değer verme/sevme, 3. Otoriter/baskıcı tutum olacak şekilde sıralamışlardır. Öğretmenlere göre, öğretmenler kendilerini geliştirme çabası içerisinde olurlarsa, öğrencilerine değer verip severlerse ve otoriter/baskıcı bir tutum sergilemekten kaçınırlarsa öğrencilerinin ders başarılarına olumlu katkıda bulunacaklardır. Bu bulgular alanyazındaki bazı araştırmaların bulguları ile benzerlik göstermektedir. Mesela Akkoyunlu ve Kurbanoglu'na (2003) göre öğretmenler; eğitim alanındaki gelişmeleri takip ederek teknolojiyi derslerinde kullanmayı öğrenmeli, hizmet içi eğitimlere katılarak kendilerini geliştirmeli ve her daim gelişime açık olmalıdırlar. Bu sayede, öğrenci başarısı da olumlu yönde etkilenecektir.

Katılımcı öğretmenler öğrencilerin ders başarılarını arttırmaya yönelik önerilerini 1. Aktif katılım, 2. Planlı/etkili çalışma, 3. Kitap okuma şeklinde sıralamışlardır. Öğretmenler öğrencilerin derslerde başarılı olmaları için sınıf içi etkinliklere aktif katılmalarını, planlı/etkili ders çalışmalarını ve kitap okumalarını önermektedirler. Köksal'a (2016) göre çağdaş eğitim; bilgiyi aktaran, ezberletmeyen, düşündüren, bilgiyi transfer ettiren ve öğrenciyi aktif kılan bir anlayışı savunmaktadır (Köksal, 2016). Bu durum araştırmanın bulgularıyla uyumaktadır.

Sonuç olarak öğretmenlere göre, öğretmenlerin sınıf içi tutumlarının öğrencilerin ders başarıları üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu görülmüştür.

Yapılan araştırma ile ilgili yukarıdaki tartışmalara dayanarak aşağıdaki gibi bazı sonuçlar elde edilmiştir. Bu sonuçlar aşağıdaki gibidir:

- ✓ Katılımcı öğretmenlere göre öğretmenler sınıf ortamını ders işlemeye uygun hale getirmelidirler.
- ✓ Öğretmenler ders başlangıcında öğrencileri hedeften haberdar ederek, öğrencilerin ilgisini derse çekmelidirler.
- ✓ Öğretmenler dersleri öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerini göz önünde bulundurarak hazırlamalı ve dersleri öğrencilerin seviyelerine uygun biçimde işlemelidirler.
- ✓ Öğretmenler alanları ile ilgili yenilikler konusunda kendilerini geliştirmeli ve derslerde teknolojik araçları etkin kullanmalıdırlar.
- ✓ Öğretmenler öğrencilerine değer vermeli, sevgilerini göstermeli, güler yüzlü olmalı ve olumlu sınıf iklimi oluşturmalıdırlar.
- ✓ Öğretmenlerin otoriter bir tutum takınmaları, disiplini sağlamadığı gibi öğrencilerin ders başarısını olumsuz etkilemektedir.
- ✓ Öğrencilerin ders başarısı, öncelikle onların etkinliklere aktif katılımlarıyla mümkün olmaktadır.
- ✓ Planlı/etkili çalışmalar öğrencilerin ders başarılarını arttırabilir.
- ✓ Kitap okuma alışkanlığı kazanmış olan öğrencilerin derslerde başarılı olma ihtimali artmaktadır.
- ✓ Öğretmenlerin empati kurma ve etkili iletişim kurabilme becerileri öğrencilerin ders başarısını olumlu etkilemektedir.
- ✓ Çeşitli öğretim yöntem ve teknikleri kullanmak, öğrencilerin ders başarılarına olumlu etki etmektedir.

Öğretmenlerin sınıfı içi tutumlarının öğretmenlerin ders başarılarına etkilerine yönelik öğretmen görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan ilgili araştırmanın bulgularına dayanarak aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

- ✓ Öğretmenler dersleri öğrencilerin gelişim düzeyleri ve hazırbulunuşluklarını dikkate alarak hazırlamalıdır.
- ✓ Öğretmenler derslerin yanında sosyal etkinliklere de önem vermelidirler.
- ✓ Öğretmenler öğrencilerine demokratik bir sınıf ortamı sunmalıdırlar.
- ✓ Öğretmenler öğrencileri ile etkili iletişim kurmaya çaba göstermelidirler.
- ✓ Öğretmenler öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alarak, ilgi ve ihtiyaçlarına cevap vermelidirler.
- ✓ Öğretmenler kendilerini geliştirmeli, yansıtıcı olmalı ve değişime açık olmalıdırlar.
- ✓ Öğretmenler öğrenciler için hem rehber hem de rol model olmalıdır.
- ✓ Öğretmenler öğrencilere bilgiyi aktarmak yerine, öğrencilerin bilgiyi zihinlerinde inşa edip hayata transfer etmelerine destek olmalıdırlar.
- ✓ Öğretmenler zengin öğrenme ortamları oluşturarak, öğrenci merkezli yöntem ve teknik kullanımına dikkat etmelidirler.
- ✓ Öğretmenler ders etkinliklerini, öğrencilerinin görüşlerini dikkate alarak planlamalıdırlar.

KAYNAKÇA

Akkoyunlu, B. & Kurbanoglu, S. (2003). Öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlığı ve bilgisayar öz-yeterlik algıları üzerine bir çalışma. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 24, 1-10.

<http://efdergi.hacettepe.edu.tr/yonetim/icerik/makaleler/845-published.pdf> adresinden 24.03.2023 tarihinde alınmıştır.

Aktepe, V. (2005). Eğitimde bireyi tanımanın önemi. Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 6(2), 15-24. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefad/issue/59538/856359> adresinden 24.03.2023 tarihinde alınmıştır.

Aydın, A. (2004). Sınıf yönetimi (5. baskı). Tekağaç Eylül Yayıncılık.

Başar, H. (2011). Sınıf yönetimi (17. baskı). Anı Yayıncılık.

Başaran, İ. E. (2008). Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi. Ekinoks Yayınevi.

Batdı, V. (2021). Nitel verilerin toplanması ve analizi. B. Çetin, M. İlhan & M. G. Şahin (Eds.), Eğitimde araştırma yöntemleri: Temel kavramlar, ilkeler ve süreçler içinde (1. baskı, s. 201-228). Pegem Akademi Yayınları.

Bayram, A., Göker, S. D., Sarıkaya, H. S., & Kumandaş Öztürk, H. (2018). Lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimi verilen eğitim fakültelerindeki öğretim elemanlarının sınıf içi iletişim becerilerinin incelenmesi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 18 (1), 77-94. DOI: 10.17240/aibuefd.2018..-362065

Büyükkaragöz, S. S., & Çivi, C. (1997). Genel öğretim metotları. Öz Eğitim Yayıncılık.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2023). Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri (34. baskı). Pegem Akademi Yayınları.

Corbin, J., & Strauss, A. (2015). Basic of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory (4th ed.). Sage.

Demirel, Ö. (2002). Kuramdan uygulamaya eğitimde program geliştirme (4. baskı). Pegem Akademi Yayınları.

Ekiz, D. (2015). Bilimsel araştırma yöntemleri (7. baskı). Anı Yayıncılık.

Erden, M. (2021). Sınıf yönetimi (5. baskı). Arkadaş Yayınları.

Ertürk, S. (1979). Eğitimde program geliştirme. Yelkentepi Yayınları.

Fraenkel, J. R., & Wallen, N. E. (2006). How to design and evaluate research in education (6th ed.). McGraw-Hill.

Gurbetoğlu, A., & Tomakin, E. (2011, 1 Ocak). Sevilen ve sevilmeyen öğretmen davranışlarına ilişkin öğrenci görüşlerinin incelenmesi. Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 12(1), 261-276. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefad/issue/59498/855256> adresinden 07.04.2023 tarihinde alınmıştır.

Gündüz, Y., & Can, E. (2013, 1 Nisan). Öğrenci görüşlerine göre ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin sınıf yönetimi ilkelerine uyma düzeyleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 19(3), 419-446.

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/kuey/issue/10319/126557> adresinden 07.04.2023 tarihinde alınmıştır.

Köksal, O. (2016). Öğretim ilke ve yöntemleri çağdaş uygulamalarla yöntem ve teknikler (3. baskı). Eğitim Yayınevi.

Kumandaş Öztürk, H. (2019). Araştırma modelleri ve türleri. K. Yılmaz & R. S. Arık (Eds.), *Eğitimde araştırma yöntemleri içinde* (1. baskı, s. 75-100). Pegem Akademi Yayınları.

Küçükahmet, L. (2017). Öğretim ilke ve yöntemleri (27. baskı). Nobel Yayınları

Özdaş, F. (2019, 10 Haziran). Lise öğrencilerinin akademik başarısını etkileyen öğretmen tutum ve davranışları: Nitel bir analiz. *Turkish Studies-Educational Sciences*, 14(3), 755-772. DOI: 10.29228/TurkishStudies.22668

Senemoğlu, N. (2012). Gelişim öğrenme ve öğretim kuramdan uygulamaya (21. baskı). Pegem Akademi Yayınları.

Sirkeci, B. (2010). Özel ve devlet ilköğretim okulları birinci kademesindeki öğretmenlerin, sınıf yönetiminde karşılaştıkları disiplin sorunları ve yaklaşım biçimleri. (Tez No. 263635) [Yayımlanmış Yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Şahin, A. (2011). Öğretmen algılarına göre etkili öğretmen davranışları. Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 12(1), 239-259. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefad/issue/59498/855255> adresinden 24.03.2023 tarihinde alınmıştır.

Şevik, Y. (2014). İlköğretim müdür ve müdür yardımcılarının öğrencilerin akademik başarısını etkileyen faktörlere ilişkin görüşleri ile akademik başarısına katkıları. (Tez No. 351011) [Yüksek lisans tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Tezcan, M. (2003). Gizli müfredat: Eğitim sosyolojisi açısından bir kavram çözümlemesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1 (1), 53 – 58. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tebd/issue/26133/275259> adresinden 23.03.2023 tarihinde alınmıştır.

Yıldırım, A. (1999). Nitel araştırma yöntemlerinin temel özellikleri ve eğitim araştırmalarındaki yeri ve önemi. *Eğitim ve Bilim*, 23(112), 7-17. <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/5326> adresinden 24.04.2023 tarihinde alınmıştır.

Yıldırım, A.; & Şimşek, H. (2016). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (10. baskı). Seçkin Yayıncılık.

Yüksel, S. (2002a). Örtük program. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 27(126), 31 – 37.

<http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/5140/1222> adresinden 23.04.2023 tarihinde alınmıştır.

Yüksel, S. (2002b). Yükseköğretimde eğitim ve öğretim faaliyetleri ve örtük program. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 1(15), 361- 370 <https://dergipark.org.tr/tr/pub/uefad/issue/16677/173288> adresinden 23.04.2023 tarihinde alınmıştır.

Yüksel, S. (2004). Örtük program: Eğitimde saklı uygulamalar (1. baskı). Nobel Yayınları.